

naar man vilde følge denne Skrivelses Spor og navnlig benytte de mundtlige Oplysninger, som endnu kunne staaes frem, til at komme til Kundskab om dens Herkomst og dens Tilstedeværelse, saa vilde deraf fremgaa alt Andet, end at den var en Udtalelse af den gamle Regel; thi jeg skulde seile meget om Grunden til, at Svaret paa et Spørgsmaal, der var saa uendelig simpelt, naar det skulde afgjøres overensstemmende med den gamle Tradition, udeblev et fuldt Nar, ikke netop var den, at vedkommende Ministerium eller vedkommende Minister ikke kunde behvemme sig til at bryde den gamle Tradition. Jeg tror, at det ved en saadan nærmere Undersøgelse vil vise sig, at netop denne Skrivelse af 1861 har været et Brud paa den gamle Tradition, og, jeg tror at turde sige, det eneste. Jeg tror altsaa ikke, at den i mindste Maade kan bruges til Støtte for den Paastand, som gjentagne Gange er kommen frem fra Udvalgets Flertal.

§ 7 skal jeg ikke videre opholde mig ved, skjøndt jeg finder Bestemmelsen deri aldeles umotiveret. Den høitærede Dødsfører og det høitærede Udvalgs Henvisning til Betænkningen fra ifjor har naturligtvis ikke kunnet forandre min Mening derom, da deres Ansæelse allerede ifjor var mig meget godt bekjendt. Det forekommer mig, at der til Forsvar for nu fuldstændig at affkaste de 50aarige Forpagninger egentlig kun siges, at da man dog alligevel vil gjøre de 50aarige Forpagninger ækvale, lige med Fæsteforholdet, saa kan man ligesaa godt affkaste dem; men det er jo netop det, der skulde bevises, at der er nogen Grund til at gjøre dem lige med Fæsteforholdet, det er det, der skulde bevises, at der er nogen Grund til at forandre denne Overdragelsesmaade af Jord som i det Mindste af Mange anses for at være langt hensigtsmæssigere for Jordbruget i det Hele og langt fordelagtigere for vedkommende Bruger end Fæste. Den anden Urigtighed, som det forekommer mig, at der findes i den af Dødsføreren citerede Betænkning, er den, at Godseieren skulde være i Stand til gennem 50aarige Forpagninger at gjøre sig Jorden mere frugtbringende end gennem Fæste. Dette er en fuldstændig Misforstaaelse af det faktiske Forhold, thi der

er i mine Tanter ingen Overdragelse af Jord, gennem hvilken man kan gjøre sig det saa frugtbringende som netop gennem Fæste; og hvorfor? Fordi der paa Landet er en saa gammel og nedartet Kjærlighed til Fæste, at Bonden mange Gange næsten betaler hvilken som helst Pris for at faae Fæste. Jeg tror, at der her flere Gange er fremhævet Exempler paa, hvilke, efter de Flestes Forestilling, aldeles exorbitante Priser, der ere givne for at faae Fæste, og dersom en Godseier vilde have prøvet paa at fordre en tilsvarende aarlig Afgift, beregnet til 6 pCt. af Indfæstningen, vilde han aldeles ikke have kunnet opnaa den. — Idet jeg dernæst kommer til § 8, kan jeg ikke Andet end anerkjende Udvalgets Bestræbelser for at gjøre Bestemmelserne deri noget mindre vanskelige at opfylde, end Lovforslagets Bestemmelser vare, men min Formening om, at Bestemmelsen i og for sig er et ligefremt Brud paa Tro og Love, maa jeg ubetinget fastholde. Det forekommer mig iøvrigt, at Udvalgets Flertal ved at fastslaa visse Procent, stigende opad til 90 pCt. i Stedet for en Femtedel, stigende opad til det Hele, dog ikke har været opmærksom paa, at det ogsaa med denne Bestemmelse i mange Tilfælde kan blive fuldstændig umuligt for Godseieren at fyldestgjøre det fulde Forlangende. Det bliver nemlig fuldstændig umuligt for Godseieren, naar han allerede, i Henhold til Loven af 1861, har solgt af de den Gang fæstepligtige Eiendomme, men har solgt af dem med et mindre Jordtilliggende end det fulde; i saa Fald er det jo umuligt for ham, naar han inddrager de 10 pCt., nogeninde at faae solgt 90 pCt. af det Hartkorn, der i 1861 laa under fæstepligtige Eiendomme. Det er meget ofte Tilfældet ved Salg af Eiendomme, at der enten forbeholdes Noget til Skov og Tørvestjær, eller at flere i Familien ønske at komme i Besiddelse af Jord, saa at kun Hovedparcellen sælges som Gaard til den Ene, og i alle disse Tilfælde forsvinder Noget af den Masse, af hvilken han skal have solgt 90 pCt. for at nyde Godt af Beneficiet. Det er et meget vanskeligt Emne at komme nogenlunde taaleligt fra uden at gjøre altfor